

KAPITALIIS ORONUUDTA

Harag byreg dyngyyd

Faşıis Germaani
1937 ondo

Faşıis germaanida 1937 on bolbol dotoodin ba ulasxooron diin berxeselnyydi saasadan yndehelxe zil bolhon baina. 1937 on bolbol dain serege erşemtelge beleixexe, ispanidaxi agressili hyzereoxe, Çexoslovaiki, Aavstri, Dancig, V-enri, Liitvi ba busadta esergyy sine avantiurada beldexxe gehen temdeggydeer Germaanida yngreher baina. 1937 on bolbol azılsan olonili yleselge ba guiran salalgi tyrgedexxe ba fasılımda esergyy angili temeseli xur sadxaxa temdeggydeer Germaanida yngreher baina.

Oficiaalna medeenyydei johor, Germaanilin xydelmeri şenei s-lia xylehen 1933 onoi xitozi ziseleed yzelbel, 1936 ondo 18 proc. doosoo orohn baina. Bodoto deere salin xylehennei doosoo orolgony 28-42 proc. bolxo baina. 1937 ondo salin xylehennei doosoo oroho baina. Edicee xooloi produuktanuudai ynesen 1933 onoi xitozi ziseleebi jixi urgaa, gebel: mixanal sen 125, talanax-50 proc., kartaavka -30 proc., margarili -116 proc., gaxal miçan-108 proc., smaleee-118 proc.

Germaanida 1937 ondo orohoto kyltyyrii urgasa xuri aliga 1936 onoi urgashaha 10 proc. baga baihan baina. Tarligiin talanai 493 mingan gektar gy, ali 2,3 proc. baga bolhon baina. Tohoto kyltyyrii tarixa talamal 8,2 proc. da ga boloo.

1936-37 onuudai blydzeetnizde Germaanidaxi nalooga asalta bolbol 11 miliaard 477 milioon maark baihan baina one xada 1935-36 ondo 9 miliaard 654 milioon maark baihan baina. Azalşanda naloogsi asalta 73 proc. jixeboluo baina. Eue natooguudha gadana, 6 miliaard maark niutagal naloog tagadagdaa xydelmerişen va albaagaşada salin xylehenhe 2 miliaard maark baalaatlar daragdagdaa baina. Ilmehi Germaanidaxi naloogai aşata bolbol 20 miliaard maark saxuu bujuu aradai byxi o zin 25 procentthoo jixeboluo baina.

1937 onoi tyryysin xaxad soot 15 mingahaa deşe xyn zotot goroduudta mingan xyn byrihee 17,7 xyn yreñen baina. Yngregec zilei egeel ene yjede mingan xyn byrihee 12,2 xyn yreñen baigaa. Koroogdon oficiaalna medeegei johor, 1937 onoi gansal tyryysin kvaartal soot Germaanida 2213 xyn bejee alahan baina.

Japon 1937-38 onoi xile deere

Xitad aradil esergyy japo-nai imperializmai dain sereg bolbol gooroduud a dereevni nydeli azalsan oloniti mysele jabadal sangadxahanai xyseer jabuulagdaa baina. Xydelmeriin yderli zisaarlaa jabadal seregel azyiledberide xubilgan boligogdouxi. 1936 onoi oktaabri harinxital şiseleed yzelbel, jyymenel roz-niqo sen 1937 onoi nojaabri negende 23,2 procent jixeboluo baina.

Japonai xydelmerişen bolbol azahuudai xemezeegel doosoo orohn jabadalda bosolgoonuudai dolgoor xariusaza baina, „1937 ondo xydelmerişen ba tarjaasai xydeleenei yselte eeringe xemzeegel taalar urda urda zileixihee ylyy baina“, geze „Asaxi“ gazeta mederehen baina. Mai soot 300 zabastoovkauud bolhonba byxi zilsoo 1956 zabastoovkauud bolhon ba, ede bosolgoonuudai 206631 xydelmerişen zabaadahan baina.

Aangli 1937 ondo

„Deili yoorker“ gazetin xeleñenel johor, oficiaalno medeeyyd bolbol xydelmerişydei olon bolxotoi xanta baga xygedi azali xeregle xeja Jabadal seregel azyiledberide xubilgan boligogdouxi. 1936 onoi oktaabri harinxital şiseleed yzelbel, jyymenel roz-niqo sen 1937 onoi nojaabri negende 23,2 procent jixeboluo baina.

Japonai xydelmerişen bolbol azahuudai xemezeegel doosoo orohn jabadalda bosolgoonuudai dolgoor xariusaza baina, „1937 ondo xydelmerişen ba tarjaasai xydeleenei yselte eeringe xemzeegel taalar urda urda zileixihee ylyy baina“, geze „Asaxi“ gazeta mederehen baina. Mai soot 300 zabastoovkauud bolhonba byxi zilsoo 1956 zabastoovkauud bolhon ba, ede bosolgoonuudai 206631 xydelmerişen zabaadahan baina.

Rilsei gandalgä, kokoon suguluqun ushan jabadal, xemezeegel yselte eeringe xemzeegel taalar urda urda zileixihee ylyy baina“, geze „Asaxi“ gazeta mederehen baina. Jap onai dereevniyydyi yleselge

bolbol bygdenitlin yzegdel bolşoo. Pomees guud bolbol aarenda tyberice tyleze şada xargaygil arendaatornuudli eerlinge gazarhaa yldede baina, geze japoone negi zurnalist yngregeş xile xabar mederen xeleñen baina.

Faşıis Poolşo 1937 ondo

Poolşin xydelmerişen dundaşinei salin xylehen nedee li soogoo 26,15 zlotix bolno, ene xadaa amidaran huuxa oficiaalna milinimyymhee dyrbehe ylyyken zlotix baga baina.

Poolşodo 9 milioon saxuu tarjaasen bolbol xyde azaxuijas, azyiledberides xydelmerilexe xydelmeri olongi, „ylyy zondo“ tyologdodog baina.

Poolşin 34 milioon xyn zono nege milioon xyniib ykerkliyozor ybesen, 500 mingan xyniib traxoomoor ybesen baina. Vrajeenva tu-nalama bolbol reden milioon xydelmerişen ba tarjaasanda ryteregyi baldag.

Xyn zono urgaxa jabadal poolşodo sag yrgelze xorozo jain. Xyn zono urgaxa ja-nal 1936 onoi tyryysin xada 1000 xyni 12,9 baihan balbal, ene zilei tyryysin xada 10,5 bolhon baina. Xeke jabadal urgaza baina. 1936 onoi tyryysin xaxadta 236578 xyn ychenen balbal, 1937 onoi tyryysin xaxadta 254549 xyn ychenen baina.

Poolşin xyn zono 23 procent yseg biseg medexegyi „Kyryjien poolşki“ gazetin ydyyilenei johor, poolşin xin hurguliuudta 90 mingan ger ba 50 mingan hurgag-sad datana. 1929-30 onuudia hurguliuun sine baranuduu parilga zogsoogdohon baigaa. Poolşin gege-relei ministi-svetoslaavskii xeleñenel johor, poolşodo hurguliuun na-hanal taba milioon xyygedi olad, tedenei nege milioon xyyged hurguliuud huraxa argayi baina.

1937 onoi 3-daxi kvaartal soot Poolşin tyrmeyyde xaa-gdanon zono too 70 minga bollo-hen, ene xadaa yngregeş zilei 3-xi kvaartal 10 proc. jixeboluo. Tymede xaa-dagdaa gaigaa togoor Poolşo bolbol delkel deere nege-dei huuri ezelne.

Poolşo bolbol nacionaalna ysonxii yzgegeygei derala jabadalai oron myn. Poolşodo baigaa 100 mingan hutooveeuudta mil gansa le-toovs dunda hurguliuun. 1 milioon 500 mingan beloryy-syde nege beloryyse duuda hurguliuun. Baruu Beloryy-side baigaa beloryyse exin hurguliuud negegeyi bolto-roo ygei xedehen baina.

Aangli 1937 ondo

„Deili yoorker“ gazetin xeleñenel johor, oficiaalno medeeyyd bolbol xydelmerişydei olon bolxotoi xanta baga xygedi azali xeregle xeja Jabadal seregel azyiledberide xubilgan boligogdouxi. 1936 onoi oktaabri harinxital şiseleed yzelbel, jyymenel roz-niqo sen 1937 onoi nojaabri negende 23,2 procent jixeboluo baina.

Japonai xydelmerişen bolbol azahuudai xemezeegel doosoo orohn jabadalda bosolgoonuudai dolgoor xariusaza baina, „1937 ondo xydelmerişen ba tarjaasai xydeleenei yselte eeringe xemzeegel taalar urda urda zileixihee ylyy baina“, geze „Asaxi“ gazeta mederehen baina. Mai soot 300 zabastoovkauud bolhonba byxi zilsoo 1956 zabastoovkauud bolhon ba, ede bosolgoonuudai 206631 xydelmerişen zabaadahan baina.

Rilsei gandalgä, kokoon suguluqun ushan jabadal, xemezeegel yselte eeringe xemzeegel taalar urda urda zileixihee ylyy baina“, geze „Asaxi“ gazeta mederehen baina. Jap onai dereevniyydyi yleselge

BURIAAD-M ONGOLOI YNEN

AXŞ 1937 ondo

baibanaa, 1935-36 ondo 42 millo 727 minga sterliing xyrhen ba 1936-37 onuudia 50 milion 44 mingan fyynt sterliing boltoroor urgahan baina.

Komuniistnuud ba partijna bişenyydei staalin bloogoi ilalta

1938 onoi bogoh deere manai xysen tygelder socialist

Ere oron bolbol oronoigoo

zaşgai deede oorgan—SSR-ei

Verxovno Soveedai ono ne-

gen hanala hungaa.

Verxovno Soveedai depu-

taadi—soveed aradai erixim

xybyyd ba basagad. Ene xad-

aa—xydelmerişen, tarjaasad,

intellige, baatarilg Ulaan

Aarmilin bojeeeuud ba koman-

iiirnuud geese. Verxovno

Soveeda 1043 depitaaduud

hungagdaa: 855 komuniistnuud

ba 288 partijna bişenyyd.

Soveed araduudai tyryyşin

deputaada — azalsanai inag

voozds, Konstituulin genial-

xojo-gşo nyixer Staalin

hungagdahan baina. Ver-

xovno Soveedai byxil depu-

taadi—komuolistnuud ba

partijna bişenyydei bloogoi

kandidadaud. Byxil soveed

arad Leonin—Staalinai paari-

tin tylee duugaa yge.

SSSR eb nairamdalai

tyloø temeselde

Nyixer Staalinai xytelberi-

doro Soveed Sojuuz bolbol eb

nairamdalai suud politikili,

eriigee azyiledberi ba sere-

gel xysit bixiyylke poliitikkii

jabilza, respypylikken Ispaa-

nida hanala nilyylen, byxe-

delkelin dain seregi ajuuluu-

di zalsulana geze sjeezde

temdegne.

Fraanciin komunis partiilin

iyhedeti sjeezde bolbol Leenin

ba Staalinai tabihad, eb

nairamdalai ba syleegel zamaar

dagan jabaxa ujalgit bejedee

abaa“, (Fraanciin komparati-

llik IX sjeezdiin nyixer Staali-

nda elbgeehen amarşalgin

telegraamahaa.

1937 ondo AXŞ-da bolhon

zabastoovkii xydelere bolbol

delkelin dainhaa xojo bolhon

rydeleenydhe byri xysete-

geor bolhon baina. Azalai minis-

teerstviin medeegei johor, ene

zilei tyryysin xaxadai torço

soot AXŞ-da 2512 zabastoovkii

bolhon ba eneende nege

mil 198 mingan xydelme-

riren xabaadanan baina (1936

onoi torço soot 1077 zabastoo-

kuud bolhon ba eneende 789

mingan xydelmerişen xabaad-

anan johor, zergilin bojevol teexniikeer

zebsieglegdehen, Leenin—Staa-

linai paartiili toirood nigtaar

zagsahan, soveed aradai inag-

lalaar xyloolegdehen Ulaan

Aarmi bolbol ilaxa iskyystwo-

do amzaltatai huraza baina

geze xaruula.

Aldarta soveed razveedka

Byrii aradai etigel naidaba-

raa xyloolegdehen, Ene onoi

yen xybyyd, dotoode xe-

regel arkomaadai eriximyd

1937 ondo Soveed Sojuuzai

oorden xairanuudai abhau baina.

Soveed razveedkiin boje-

vi ytelberi-gş Nikolai Iva-

noviç Jezoov bolbol praviitels-

tiin togtooloor Leeninei Oor-